

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 33/08

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 14. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom, za účasti Okresného súdu Vranov nad Topľou, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou neprijatím jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Vranov nad Topľou prikazuje konať vo veci podania obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

3. Okresný súd Vranov nad Topľou je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti L., a. s., trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 14 898,80 Sk (slovom štrnásťtisícosemstodeväťdesiatosem slovenských korún a osemdesiat halierov), z toho sumu 6 887,72 Sk (šesťtisícosemstoosemdesiatosedem slovenských korún a sedemdesiatdva halierov) na účet advokáta JUDr. M. P., B., a sumu 8 011,08 Sk (slovom osemtisícjedenásť slovenských korún a osem halierov) na účet advokáta JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. októbra 2006 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B. (ďalej len „sťažovateľka“), doplnená podaniami doručenými ústavnému súdu 27. októbra 2006, 25. januára 2007, 24. januára 2008, 4. apríla 2008 a 6. mája 2008, zastúpenej pôvodne advokátom JUDr. M. P., B., a od 21. januára 2008 advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka doručila okresnému súdu 3. apríla 2006 žaloby o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh, pričom podľa ustanovenia § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, uvedené podania urobila elektronickou formou (prostredníctvom DVD nosičov) a boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronickom podpise“). Spolu so žalobami o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh sťažovateľka doručila okresnému súdu aj „Sprievodný list k návrhu“, v ktorom okresný súd informovala o svojom podaní na DVD nosiči.

Okresný súd prípisom z 5. mája 2006 sťažovateľke oznámil, že požiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) o usmernenie v tejto veci.

Sťažovateľka doručila 24. júla 2006 okresnému súdu nové podanie rovnakým spôsobom ako v prípade prvého podania, t. j. doručila okresnému súdu sprievodný list s DVD nosičom, ktorý obsahoval návrhy na vydanie platobných rozkazov s prílohami podpísanými zaručeným elektronickým podpisom, pričom tieto podania obsahovali aj iné návrhy na začatie konania ako v prípade prvého podania z 3. apríla 2006. Okresný súd prípisom z 3. augusta 2006 sťažovateľke oznámil, že „nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov“, a preto jej vracia DVD nosiče pripojené k podaniam z 3. apríla 2006 a 28. júla 2006.

Sťažovateľka argumentuje, že podľa ustanovenia § 42 ods. 1 OSP a vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 542/2002 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška NBÚ“) ako vykonávacieho predpisu k zákonu o elektronickom podpise sú súdy povinné prijímať podania urobené elektronickými

prostriedkami rovnako ako podania v iných formách. Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 vyhlášky NBÚ ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, zriaďuje elektronickú podateľňu na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov (ďalej len „manipulácia s elektronickým dokumentom“) v styku s fyzickými osobami alebo právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy.

Podľa sťažovateľky je výklad ministerstva spravodlivosti a okresného súdu, podľa ktorého predmetné ustanovenie vyhlášky NBÚ dáva orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy na výber, či bude, alebo nebude využívať elektronický podpis, mylný. Podľa jej názoru súdy musia byť primerane technicky a personálne vybavené na prijímanie podaní, pričom všetky formy podania (t. j. písomné podanie, ústne do zápisnice a elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom) sú rovnocenné.

Sťažovateľka zastáva názor, že dodržala zákonom ustanovený postup a urobila podanie v súlade so zákonom, a to elektronickými prostriedkami a podpísané zaručeným elektronickým podpisom, splnila všetky zákonné požiadavky, a napriek tomu nebolo jej podanie okresným súdom prijaté, čím došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V súlade s týmto článkom a s čl. 51 ods. 1 ústavy môže medze tomuto základnému právu klásť len zákon, a nie právny predpis nižšej právnej sily, ako napr. vyhláška NBÚ.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka tvrdí, že okresný súd porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov

nad Topľou vo veci navrhovateľa spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B proti odporcovi... porušené bolo.

2. Podanie zo dňa 24. 07. 2006 vo veci navrhovateľa spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B proti odporcovi... urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom bolo urobené zákonom ustanoveným spôsobom, a preto sa Okresnému súdu Vranov nad Topľou prikazuje, aby na základe tohto podania konal.

3. Spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- Sk (slovom: desaťtisíc slovenských korún), za každé jednotlivé porušenie práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa Spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B proti odporcovi... Okresný súd Vranov nad Topľou je povinný zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I., Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B priznáva náhradu trov tohto konania.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 33/08-59 z 31. januára 2008 prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti sťažovateľky.

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 26. marca 2008 uviedol, že „z dôvodu uplatnenia nových argumentov zo strany porušovateľa žiadame, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie“.

Vyjadrenie predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 1009/2008 z 20. februára 2008 bolo ústavnému súdu doručené 29. februára 2008. Predsedníčka okresného súdu v ňom oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a k predmetnej veci sa vyjadrila nasledovne:

„Potvrdzujem tú skutočnosť, že dňa 3. 4. 2006 podal sťažovateľ prostredníctvom kuriéra na tunajší súd podanie na začatie občianskeho súdneho konania tak, ako to uviedol vo svojej sťažnosti týkajúcej sa odporcov uvedených v ním pripojenej tabuľke, kde uplatnil voči týmto finančné pohľadávky. Potvrdzujem aj tú skutočnosť, že neskôr sa domáhal zapísania svojich konaní do príslušného registra a tunajšiemu súdu zasielal aj neskoršie podania dožadujúc sa zápisu týchto vecí. Tunajší súd bol usmernený Ministerstvom spravodlivosti SR, Sekciou civilného práva, Bratislava listom zo dňa 31. 3. 2006 č. 3554/2006-50, kde bolo uvedené, že list terajšieho sťažovateľa uchovaný na DVD nosiči nie je podľa ich názoru podaním podľa § 42 ods. 1 O. s. p., a preto odporúčajú, aby sme tento list zapísali do registra Spr a nekvalifikovali ho ako podanie vo veci.

V ďalšom liste zo dňa 3. 4. 2006 č. 3554/2006-50 doručenom tunajšiemu súdu dňa 6. 4. 2006 uviedlo Ministerstvo spravodlivosti SR označenom ako stanovisko používania zaručeného elektronického podpisu mimo iného uvádzajú, že vzhľadom na tú skutočnosť, že súdy SR nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov. V nadväznosti na to tunajší súd zaslal dňa 3. 8. 2006 pod č. 1 Spr O/592/2006 vyššie uvedené stanovisko vtedajšiemu zástupcovi sťažovateľa JUDr. M. P., advokátovi, B., spolu so sprievodným listom s tým, že mu vraciame jeho DVD nosiče priložené k podaniu zo dňa 3. 4. 2006 a dňa 28. 7. 2006.

Vzhľadom k ďalším podaniam sťažovateľa Okresným súdom vo Vranove nad Topľou mu boli zasielané odpovede v tom slova zmysle, že na Okresnom súde vo Vranove nie je k dispozícii elektronická podateľňa a teda nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podaní elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov. Naposledy tunajší súd oznámil sťažovateľovi, že podľa rozdeľovníka Ministerstva spravodlivosti SR Bratislava tunajší súd bol vybavený technickým zariadením, ktoré umožní

zaevidovať jeho podania prostredníctvom elektronických prostriedkov, a keďže týmto vybavením bol vybavený dňa 16. 1. 2008, ich podania zaeviduje do 25. 1. 2008, čo sa aj stalo.

Súd skutočne začal zapisovať podania teraz sťažovateľa do príslušného súdneho registra v januári 2008, avšak už dňa 24. 1. 2008 bolo doručené k rukám predsedníčky tunajšieho súdu JUDr. V. P. podanie JUDr. M. P. datované v Bratislave dňa 21. 1. 2008 označené ako návrh na prerušenie konania (ktorý pripájame k tomuto podaniu), kde uvádza, že zastupuje spoločnosť L., a. s. so sídlom: B. s tým, že na tunajšom súde sa nachádza niekoľko podaní tejto spoločnosti pričom ide o konania s rovnakým skutkovým a právnym stavom a z dôvodu hospodárnosti v snahe znížiť výdavky na oboch stranách preto navrhujú, aby všetky konania vedené na tunajšom súde boli prerušené a to z toho dôvodu, že na Okresnom súde Bratislava I prebieha pod sp. zn. 7C/144/2006 konanie o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok medzi Slovenským rozhlasom a navrhovateľom. S poukazom na tú skutočnosť, že ide o konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať zásadný význam pre rozhodnutie Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, navrhuje, aby Okresný súd Vranov nad Topľou príslušné konania v predmetnej veci podľa § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I.

Tunajší súd zistil, že JUDr. M. P. mal prerušenú advokátsku činnosť po prvýkrát v období od 13. 6. 2007 do 17. 9. 2007 a ďalej má prerušenú advokátsku činnosť od 3. 10. 2007 až doteraz.

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že došlo k stagnácii pri zapisovaní sťažovateľom uvádzaných vecí, avšak bolo to v dôsledku objektívnych príčin, pretože tunajší súd nebol technicky vybavený na príjem a zaevidovanie podaní prostredníctvom elektronických prostriedkov, a až teraz, po vybavení bezodkladne začal zapisovať tieto veci do príslušného registra. Podanie sťažovateľa ako aj jeho zástupcu, kde žiada o prerušenie konania do právoplatného konania veci konanej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C/144/2006 teda nasvedčuje tej skutočnosti, že sťažovateľ síce tvrdí, že konaním tunajšieho súdu mu bolo upreté jeho základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s právom na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práva a základných slobôd a žiada zaviazať tunajší súd k úhrade primeraného finančného zadostučinenia do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu, avšak v skutočnosti sú tieto jeho tvrdenia iba účelové, čomu nasvedčuje jeho návrh na prerušenie konania ako aj to, že mu už v roku 2006 - teda pred podaním jeho podania na Ústavný súd - bola známa tá skutočnosť, že na Okresnom súde Bratislava I prebieha pod sp. zn. 7C 144/2006 konanie o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok medzi Slovenským rozhlasom a teraz sťažovateľom.

Vzhľadom k vyššie uvedenému potom považujeme sťažnosť sťažovateľa za neopodstatnenú a nesúhlasíme s tým, aby jeho žiadosti o primerané finančné zadostučinenie bolo tak, ako to žiada, vyhovené.“

K vyjadreniu okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu zaujal právny zástupca sťažovateľky stanovisko, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 26. marca 2008. V stanovisku sa okrem iného uvádza:

«1) Argumentácia, ktorú predložil porušovateľ a ktorá súvisí s návrhom na prerušenie konania nemá vecný súvis s namietajúcim porušením práva na prístup k súdu. Posúdenie otázky porušenia tohto základného práva konaním štátneho orgánu je výhradne závislé na činnosti súdu vo vzťahu k podanému návrhu a nie činnosti sťažovateľa, ktorá nastala po podaní návrhu.

2) Aj keď je argumentácia porušovateľa bez právneho významu, nedá nám pripomenúť, že porušovateľ poukazuje na konanie sťažovateľa, ktoré však nastalo vo vzťahu k iným konaniam, konkrétne k vecne odlišným návrhom podaným dňa 19. 10. 2006 (toto konanie sa týka práva na prístup k súdu porušeného vo vzťahu k návrhom podaným dňa 24. 07. 2006, tu sťažovateľ o prerušenie konania nežiadal). Záver vyjadrenia namietajúci účelovosť konania sťažovateľa... je zmyslený a nezodpovedá pravde. Sťažnosť sťažovateľa je datovaná 05. 10. 2006, pričom Slovenský rozhlas podal žalobu na Okresný súd Bratislava I dňa 12. 10. 2006 a sťažovateľ sa o napadnutí žaloby prirodzene dozvedel ešte neskôr. Sťažnosť ústavnému súdu bola teda podaná pred tým, ako Slovenský rozhlas podal žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok...

Čo sa javí porušovateľovi v súvislosti s uplatneným zadosťučinením ako účelové, považuje sťažovateľ za legitímne uplatňovanie svojich ústavou zaručených práv...

Porušovateľ vo svojom vyjadrení potvrdil, že bez akéhokoľvek úkonu smerujúceho k začatiu občianskeho súdneho konania vrátil sťažovateľovi DVD nosič obsahujúci návrhy na začatie občianskeho súdneho konania. Táto skutočnosť sama o sebe zakladá porušenie práva na prístup k súdu, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou práva na súdnu ochranu. Opakujeme, že k uplatneniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR dochádza vtedy, ak príslušný zákon umožňuje, aby sa právnická alebo fyzická osoba domáhala svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Sťažovateľ sa domáhal svojho práva na Okresnom súde Vranov nad Topľou, ten však v rozpore s príslušnými procesnými normami konať nezačal...

Sťažovateľ podal na Okresný súd Vranov nad Topľou návrhy spĺňajúce zákonom stanovené podmienky a legitímne očakával, že dôjde k ich prijatiu a následnému deklaratórnemu rozhodnutiu. Jeho očakávanie sa nenaplnilo. Následok v podobe nastolenia stavu neistoty a nespravodlivosti je o to vážnejší, že Okresný súd Vranov nad Topľou neprijal ani jeden z podaných návrhov. Opakovane tak spochybnil právne postavenie sťažovateľa a zasiahol do jeho právneho statusu porušením ústavnej hodnoty - základného práva...

Procesným pochybením došlo k „strate šanci“ sťažovateľa pred vnútroštátnym súdom. Strata nastala vo vzťahu ku každému podanému návrhu, t. j. ku každému konaniu ktoré sa nezačalo a ktorého výsledkom malo byť deklaratórne rozhodnutie o majetkovom práve sťažovateľa a tomu zodpovedajúcej povinnosti žalovaného dlžníka. Požadované primerané finančné zadosťučinenie predstavuje morálnu náhradu za „stratu šanci“ sťažovateľa.»

II.

S prihliadnutím na oznámenie právneho zástupcu sťažovateľky z 19. marca 2008, že sťažovateľka trvá na nariadení ústneho pojednávania v danej veci, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nariadil ústne pojednávanie na 14. október 2008.

Na ústnom pojednávaní sa zúčastnili len zástupcovia sťažovateľky (jej právny zástupca JUDr. J. F. a predseda jej predstavenstva JUDr. D. P.), ktorí s poukazom na to, že okresný súd v predmetnej veci ani v súčasnosti nekoná, zotrvali na doterajších stanoviskách k veci a žiadali, aby ústavný súd o sťažnosti rozhodol v súlade s petitom formulovaným v sťažnosti s osobitným dôrazom na vyhovenie ich návrhu na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia. V tejto súvislosti zástupcovia sťažovateľky argumentovali tiež (technickými) problémami súvisiacimi s vykonateľnosťou časti výroku nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 7/07-97 z 20. decembra 2007, ktorým ústavný súd prikázal Okresnému súdu Čadca „*konať vo veci podania obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku*“, čo podľa ich tvrdenia naznačuje, že ak by takýto príkaz ústavný súd vydal aj v posudzovanej veci, tak by to v konečnom dôsledku nemuselo zaručiť zachovanie ich práv uplatnených podaním z 24. júla 2006 adresovaným okresnému súdu s účinnosťou ku dňu jeho podania vzhľadom na možnosť uplatnenia námietky premlčania (túto argumentáciu sťažovateľka uplatnila predtým aj písomne v podaní z 19. marca 2008 doručenom ústavnému súdu 26. marca 2008, pozn.). Za daných okolností preto sťažovateľka považuje priznanie finančného zadost'učinenia za primeranú kompenzáciu ujmy spôsobenej porušením jej ústavou zaručených práv postupom okresného súdu súvisiacim s neprijatím jej podania z 24. júla 2006.

Predsedička okresného súdu sa z účasti na ústnom pojednávaní ospravedlnila a vyslovila súhlas s tým, aby sa konalo bez jej prítomnosti.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (práva na prístup k súdu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu neprijatím jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Predsedníčka okresného súdu sa k podaniu sťažovateľky urobenému elektronickými prostriedkami a podpísanému zaručeným elektronickým podpisom doručenému jej 28. júla 2006 vyjadrila v prípise sp. zn. Spr 1009/2008 z 20. februára 2008, v ktorom okrem iného uviedla:

„V ďalšom liste zo dňa 3. 4. 2006 č. 3554/2006-50 doručenom tunajšiemu súdu dňa 6. 4. 2006 uviedlo Ministerstvo spravodlivosti SR označenom ako stanovisko používania zaručeného elektronického podpisu mimo iného uvádzajú, že vzhľadom na tú skutočnosť, že súdy SR nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov. V nadväznosti na to tunajší súd zaslal dňa 3. 8. 2006 pod č. 1SprO/592/2006 vyššie uvedené stanovisko vtedajšiemu zástupcovi sťažovateľa JUDr. M. P., advokátovi, B., spolu so sprievodným listom s tým, že mu vraciame jeho DVD nosiče priložené k podaniu zo dňa 3. 4. 2006 a dňa 28. 7. 2006...

Naposledy tunajší súd oznámil sťažovateľovi, že podľa rozdeľovníka Ministerstva spravodlivosti SR Bratislava tunajší súd bol vybavený technickým zariadením, ktoré umožní zaevidovať jeho podania prostredníctvom elektronických prostriedkov, a keďže týmto vybavením bol vybavený dňa 16. 1. 2008, ich podania zaeviduje do 25. 1. 2008, čo sa aj stalo.“

Vzhľadom na stanoviská účastníkov konania a namietaný postup okresného súdu sa ústavný súd v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde sústredil na posúdenie otázky, či postup okresného súdu, ktorým neprijal podanie sťažovateľky uskutočnené elektronickou formou a podpísané zaručeným elektronickým podpisom z dôvodu nedostatočného technického vybavenia tohto súdu, mohol v konkrétnych okolnostiach predmetnej veci znamenať porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zároveň poznamenal, že sťažovateľkou tvrdené porušenie jej označených práv postupom okresného súdu posudzoval len v rozsahu, v akom bola sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 33/08-59 z 31. januára 2008.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 41 ods. 1 OSP účastníci môžu robiť svoje úkony akoukoľvek formou, pokiaľ zákon pre niektoré úkony nepredpisuje určitú formu.

Podľa § 42 ods. 1 OSP v znení novelizácie uskutočnenej čl. III zákona o elektronickom podpise účinnej od 1. mája 2002 podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, telegraficky alebo telefaxom.

Podľa § 132 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajský súd, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov pri prijímaní podaní urobených elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom sa postupuje podľa osobitných predpisov. Takto prijaté podania sa odovzdávajú podateľni na ďalší postup podľa § 129.

Podľa § 6 ods. 1 vyhlášky NBÚ ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, zriaďuje elektronickú podateľňu na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov v styku s fyzickými osobami alebo s právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym ústavným východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj základom ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy normujúcich rámeč, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03, IV. ÚS 159/07).

Ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou konštatoval, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 27/07).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom

a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Z citovaných právnych noriem, osobitne § 42 ods. 1 OSP v znení účinnom od 1. mája 2002, podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že fyzické osoby alebo právnické osoby sú oprávnené podať (doručiť) všeobecnému súdu podanie, a teda aj návrh na začatie konania aj elektronickou formou podpísaný zaručeným elektronickým podpisom v zmysle príslušných právnych predpisov, pričom tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu každé takéto podanie prijať a konať o ňom spôsobom a postupom, ktorý predpokladá a ustanovuje zákon, v danom prípade Občiansky súdny poriadok.

V tejto súvislosti ústavný súd poukázal aj na ústavný imperatív „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy, z ktorého možno vyvodiť príkaz adresovaný všetkým štátnym orgánom, a teda aj všeobecným súdom, prijať každé podanie uskutočnené spôsobom, ktorý predpokladá a ustanovuje zákon. Ak tak dotknutý štátny orgán, v danom prípade okresný súd, neurobí, dopustí sa neprípustného zásahu do základných práv dotknutej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorému treba priznať ústavnoprávnu ochranu. Konanie, resp. nečinnosť dotknutého štátneho orgánu, ktorým tento nerešpektuje ústavný príkaz konkretizovaný v dotknutých ustanoveniach zákona, v danom prípade Občianskeho súdneho poriadku, predstavuje podľa názoru ústavného súdu porušenie základného práva aj za okolností, kedy tento štátny orgán sám priamo nespôsobil stav, ktorý mu reálne neumožňuje nakladať s podaním fyzickej alebo právnickej osoby v čase jeho doručenia spôsobom ustanoveným zákonom (m. m. III. ÚS 7/07).

V danom prípade § 41 ods. 1 v spojení s § 42 ods. 1 OSP nepochybne priznáva navrhovateľovi (sťažovateľke) možnosť urobiť podanie viacerými rovnocennými spôsobmi, v ktorých je zahrnuté aj podanie návrhu elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade došlo postupom okresného súdu - neprijatím podania sťažovateľky z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom

-k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Nad rámec uvedeného ústavný súd zdôraznil, že na jeho závere o porušení označených práv sťažovateľky nič nemení skutočnosť, že okresný súd potom, ako bol vybavený technickým zariadením umožňujúcim zaevidovať podania urobené elektronickou formou podpísané zaručeným elektronickým podpisom (16. januára 2008), oznámil sťažovateľke svoju pripravenosť zaevidovať jej podanie.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil, obnovil stav pred porušením základného práva alebo slobody.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo v záujme účinnej ochrany jej práv, aby sa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde obnovil stav pred porušením označených práv sťažovateľky. Preto ústavný súd vydal okresnému súdu príkaz, aby vo veci jej podania z 24. júla 2006 opätovne konal

podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (bod 2 výroku nálezu). V súlade s týmto príkazom bude povinnosťou okresného súdu opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. júla 2006 ako návrhom na začatie konania, ktorý bol urobený zákonom ustanovenou formou, a postupovať vo vzťahu k nemu podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom musí zabezpečiť, aby právne účinky tohto podania zostali zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal aj na svoju doterajšiu judikatúru k zásade prednosti ústavne konformného výkladu, ktorú sú povinné vo svojej rozhodovacej činnosti uplatňovať všetky štátne orgány vrátane všeobecných súdov. Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06 m. m. IV. ÚS 96/07, IV. ÚS 95/08). V okolnostiach prípadu je preto nepochybné, že okresný súd bude povinný opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. júla 2006 ako návrhom na začatie konania a pritom musí zabezpečiť zachovanie jeho právnych účinkov ku dňu jeho podania, a to bez ohľadu na technické problémy, ktoré by mohli v tejto súvislosti vzniknúť (napr. v súvislosti s použitím elektronickej podateľne a pod.).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 Sk „za každé jednotlivé porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“, t. j. za každý okresným súdom neprijatý návrh na vydanie platobného rozkazu s nasledovným odôvodnením: *«... navrhovaná satisfakcia... nastoľuje spravodlivú rovnováhu medzi poškodeným záujmom a protiprávnym správaním... Procesným pochybením došlo k „strate šanci“ sťažovateľa pred vnútroštátnym súdom. Strata nastala vo vzťahu ku každému podanému návrhu, t. j. ku každému konaniu, ktoré sa nezačalo a ktorého výsledkom malo byť deklaratórne rozhodnutie o majetkovom práve sťažovateľa a tomu zodpovedajúcej povinnosti žalovaného dlžníka... Vzhľadom na okolnosti danej veci tvrdíme, že len konštatovanie porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1) ústavy, resp. práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1) dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa.»*

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu (napr. skutkové okolnosti jednotlivých návrhov na vydanie platobných rozkazov) ústavný súd považoval samotné deklarovanie porušenia označených práv (bod 1 výroku nálezu), ako aj príkaz, aby okresný súd opätovne v danej veci konal (bod 2 výroku nálezu), ktorým sa garantuje, že práva uplatnené podaním z 11. októbra 2006 zostanú sťažovateľke zachované, za dostatočné na zabezpečenie ochrany označených práv sťažovateľky (podobne napr. III. ÚS 7/07, IV. ÚS 22/03, IV. ÚS 142/03). Opierajúc sa o skutočnosť, že týmto spôsobom sa obnoví stav pred porušením označených práv sťažovateľky, čo jej umožní zákonom ustanoveným spôsobom domáhať sa práv uvedených v jej žalobnom návrhu - podaní z 24. júla 2006 urobenom elektronickými prostriedkami a podpísanom zaručeným elektronickým podpisom, čím sa zároveň tiež naplní účel, ktorý sťažovateľka sledovala podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie je v záujme dovŕšenia ochrany porušených práv sťažovateľky potrebné priznať aj finančné zadosťučinenie, a preto v tejto časti jej návrhu nevyhovel. Ústavný súd v tejto súvislosti vzal do úvahy tiež okresným súdom deklarovajú pripravenosť technicky zabezpečiť zaevidovanie podaní urobených elektronickou formou podpísaných zaručeným elektronickým podpisom.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov právneho zastúpenia vychádzal z toho, že sťažovateľku do 14. augusta 2007 zastupoval advokát JUDr. M. P. a následne potom, ako sťažovateľka oznámila zmenu vo svojom právnom zastúpení, advokát JUDr. J. F. (splnomocnenie z 21. januára 2008).

Pri priznaní úhrady trov konania sťažovateľky za právne zastupovanie advokátom JUDr. M. P. ústavný súd vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk, a to vzhľadom na skutočnosť, že relevantné úkony právnej služby boli pôvodným právnym zástupcom sťažovateľky vykonané v roku 2006. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2-krát 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a DPH (19 % z 5 788 Sk, osvedčenie z 31. mája 2006) predstavuje sumu 6 887,72 Sk. Podanie právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 25. januára 2007 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal (IV. ÚS 47/07, IV. ÚS 99/07).

Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania sťažovateľky za právne zastupovanie advokátom JUDr. J. F. vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk, a to vzhľadom na skutočnosť, že relevantné úkony právnej služby boli uvedeným právnym zástupcom sťažovateľky vykonané v roku 2008. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie doručené ústavnému súdu 26. marca 2008) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky, a to jeden úkon po 3 176 Sk, čo spolu s režijným paušálom dvakrát 190 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a DPH (19 % z 3 176 Sk, osvedčenie z 31. mája 2006) predstavuje sumu 8 011,08 Sk. Podania právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 24. januára 2008, 4. apríla 2008, 6. mája 2008 a 15. júla 2008 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na ich obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podania vo veci samej, a preto odmenu za ne nepriznal (IV. ÚS 47/07, IV. ÚS 99/07).

Odmenu za účasť právneho zástupcu sťažovateľky na ústnom pojednávaní konanom 14. októbra 2008 vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd nepriznal, pretože na predmetnom pojednávaní neboli prednesené žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci (absencia nových skutočností ústavnoprávneho rozmeru), a v danej veci rozhodol len na základe predložených listinných dôkazov, t. j. sťažnosti, z pripojených písomností a z písomných vyjadrení účastníkov konania (m. m. I. ÚS 41/03, IV. ÚS 233/03, IV. ÚS 88/05).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátov JUDr. M. P. a JUDr. J. F. tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2008